

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

KAPOSVÁRI
EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Fejlesztő neve:

BETLEHEM MÁRTA

MA szak: ének-zene tanár

Kurzus: ének-zene (nevelés) módszertan

Modul címe:

A TANÍTÁSI MÓDSZEREK ÉS A KOOPERATÍV TANULÁSI TECHNIKÁK TANÍTÁSA

BARTÓK BÉLA: CANTATA PROFANA CÍMŰ MŰVE ALAPJÁN

1. Az óra tartalma – A tanulási téma bemutatása:

A művészeti nevelés egyrészt személyiségformálást, másrészt az esztétikai képességek alakítását jelenti. Az esztétikai kultúra részét alkotó ismeretek és készségek arányait megváltoztatva az önmagukért való ismeretek helyet előtérbe kell helyeznünk a funkcionális, készségképző ismereteket. A tanulók saját élményvilágának mozgósítása biztosítja az érdekeltséget, hiszen ha a tanulók belevihetik a feladatokba a személyiségüket, saját életüket és egyéniségüket, akkor őket, magukat is jobban kezdi majd érdekelni saját személyiségük, növekedik az önbizalmuk. A kreatív feldolgozás nagy előnye, hogy szinte egyforma lehetőséget biztosít a gyengébb és a jobb tanulóknak. A sokféle egyéni megközelítés pedig többféle oldalról világítja meg a feladatot és ad lehetőséget a tanulásra. Ezért az új tanítási módszerek, a kooperatív tanulási technikák alkalmazásai fontos szerepet játszanak a hallgatók tanítási gyakorlatra való felkészítésében Kiemelt szerepet játszik a tanárképzésben, hiszen a saját élményű tanulás segítéséhez szakmai és módszertani szempontból is korszerű ismeretek kellenek. Olyanok, amiket a tanítási gyakorlataik során érvényesíteni is tudnak. A cél olyan módszerek megtapasztaltatása a hallgatókkal a tanítási gyakorlatok során, amik megfelelnek a megváltozott elvárásoknak. Fontos, hogy a hallgatók „diákként” is kipróbálják ezeket az új módszereket. A kooperatív munkaformák kooperatív tanulásszervezésre épülnek, amik lehetőséget biztosítanak a nagyszámú egyidejű interakciókra. Ezek során kiemelkedő szerepet kapnak a kulcskompetenciák fejlesztése, és lehetőséget biztosítanak a differenciált oktatásra is. A páros és csoportmunkák előnye például, hogy a tapasztalataikat többféleképpen is értelmezhetik, a tagok kénytelenek reflektálni saját megoldásaikra is és továbbgondolni azokat. Bartók Cantata Profana című művének ilyen szempontú feldolgozásával ezeket a szempontokat szeretném figyelembe venni, mert a zenemű nagyon alkalmas a kooperatív technikákkal történő feldolgozásra.

2. Fejlesztendő tanári kompetenciák:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

a. általános kompetenciák

A tanári kulcskompetenciák szerint a tanár szakmai felkészültsége birtokában hivatásának gyakorlása során alkalmas: *(15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről)*

1. a tanulói személyiség fejlesztésére
2. tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére
3. a pedagógiai folyamat tervezésére
- a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztésére
- az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztésére
6. a tanulási folyamat szervezésére és irányítására
- a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására
- szakmai együttműködésre és kommunikációra
- szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre

b. Ének-zene tanári kompetenciák

- A zenetudomány korszerű iskoláinak, elméleteinek gyakorlatban történő alkalmazása, a tanítás folyamataiban való felhasználása
- A korszerű elméletekhez kapcsolódó módszereknek és eljárásoknak a tanulási folyamatokban való működtetése, az aktív tanulói felhasználás megtanítása
- A tanulók korszerű történeti érzékének fejlesztése, alakítása
- A kortárs zenei kultúra közvetítése, jelenségeinek a tanulási folyamatban való feldolgozására
- A korszerű információs és kommunikációs technikák elsajátítása és a tanításban történő alkalmazhatóságának megismerése
- Az interkulturális műveltségterületek tartalmainak tanulói tevékenységben való összekapcsolására
- A kritikai gondolkodás, a véleménynyilvánítás, alkotás, esztétikai értékítélet elsajátítása és a tanulók felé történő közvetítése
- A tanulóknak a saját énekhangjukhoz, a zenei anyanyelvhez és annak használatához kapcsolódó kulturális, szociális és személyes kompetenciáinak fejlesztése, beállítódásuk befolyásolása
- A helyes, reális énkép és önismeret követően a problémamegoldó képesség, a kreativitás, a kritikai reflexió fejlesztése

10. Az énektanítás taneszközeinek kritikai elemzésére, és az azt követő felhasználása

3. Előfeltételek / előfeltétel tudás:

Fontos, hogy a hallgatók ismerjék a páros és csoportmunka jellemzőit, hogy képesek legyenek kooperativitásra, kommunikációra egymással, legyenek kreatívak és aktívak. Ismerjék Bartók Béla munkásságának főbb jellemzőit, legyenek motiváltak a csodaszarvas legenda és a zenemű újfajta megismerésére és feldolgozására.

4. Eszközigény:

Fehér papírlapok, csomagolópapírok és filctollak, fénymásolatok, módszertankönyvek és tankönyvek, CD-k és DVD-k, internet-kapcsolat (ha megoldható)

5. Szakmódszertani óravázlat:

R

1. 🧑 TTM – táblázat készítése

A következő TTM (tudom, tudni szeretném, megtanulom) táblázatba írják be, hogy mit tudnak, mit szeretnének tudni a kooperatív tanulási technikákról! A 3. oszlopot hagyják üresen! Ezt majd az óra végén kell kitölteniük!

Tudom	Tudni szeretném	Megtanulom

J

2. 🧑 Fogalomértelmezés

A következő idézetek alapján gyűjtsék össze a módszer (tanulási módszer) fogalom jellemzőit, majd írjanak vele kapcsolatosan öt soros verset!

1. A módszer „az oktatási folyamat didaktikai feladatainak megoldására alkalmazott eljárás. [...] az oktatásnak legtágabban értelmezett módját, „hogyanját” jelenti, magában foglalva az alapelveket, a szervezeti formákat és a tananyag kifejtésének menetét is.” (Pedagógiai Lexikon)
2. „Módszeren a didaktika történetének hosszú időn át az oktatás egészét értették, melybe következésképpen olyan kategóriák is belefértek, mint a tanítási cél és a tanítási tartalom.” (Báthory Zoltán (2000): Tanulók, iskolák – különbségek. OKKER Oktatási Kiadó, Budapest, 197.)
3. „Ez a szó: módszer (methodus), didaktikai értelemben jelenti az oktató eljárás elvszerűségét, azaz tervszerűséget egy meghatározott művelődési cél megvalósítása érdekében.” (Finánczy Ernő (1935) Didaktika)(Báthory (2000), 197.)
4. oktatási módszerek: „Az oktatási módszerek az oktatási folyamatnak állandó, ismétlődő összetevői, a tanár és a tanuló tevékenységének részei, amelyek különböző célok érdekében eltérő stratégiákba szerveződve kerülnek alkalmazásra. [...] Az oktatási módszerek az oktatási folyamatnak állandó, ismétlődő összetevői, a tanár és tanuló tevékenységének részei, amelyek különböző célok érdekében eltérő stratégiákba szerveződve kerülnek alkalmazásra.” (Falus Iván (1988): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 283.)

3. 🧑🏫 Oktatási módszerek

Keressék ki a Bartók Béla: Cantata Profana című művének tanításához készített óravázlatból (I. melléklet) a tervezett különböző oktatási módszereket, majd egészítsék ki azokkal, amiket még ismernek!

„Talált” módszerek	Ismerem még...

4. 🧑🏫 Tanítási technikák

Töltsék ki a következő táblázatot a különböző tanítási módszerekről!

Módszer	Definíció	Előnye	Hátránya	Mit fejleszt:
---------	-----------	--------	----------	---------------

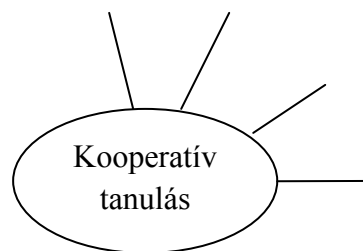
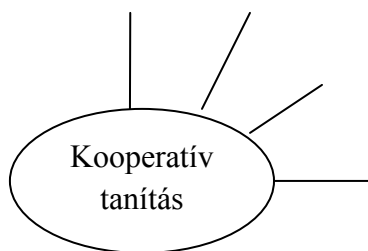
Frontális osztálymunka				
Tanári magyarázat				
Önálló tanulói munka				
Páros munka				
A tanulók feladatmegoldás-csoportmunka				

5. 🧑🏫 A kooperatív tanulás és tanulásegítés jellemzői

Eddigi ismereteik, tapasztalataik alapján gyűjtsék össze a kooperatív *tanulás* jellemzőit!

Eddigi ismereteik, tapasztalataik alapján gyűjtsék össze a kooperatív *tanítás* jellemzőit!

Mindkettőt ábrázolják egy-egy pókára segítségével!

6. 🧑🏫 A kooperatív tanulásszervezés feladatai

Gyűjtsék össze, hogy milyen feladatokat kell elvégezni a kooperatív tanulásra épülő tanóra előtt, közben és után!

Szedjék táblázatba megállapításaikat!

Feladatok a tanóra előtt	Feladatok a tanóra közben	Feladatok a tanóra után

7. 🧑🏫 és 🧑🏫 Érvelés

Érveljenek a kooperatív tanulásszervezés mellett és ellen!

7.1. Alkossanak 4 fős csoportokat! A csoportokat is osszák 2-2 párra! A csoportokban az egyik pár azt a véleményt képviselje, hogy a kooperatív tanulásszervezés nem segíti az összetett tanulást. A másik pár képviselje azt a nézetet, hogy a kooperatív tanulásszervezés jelentősen segíti az összetett tanulást. Osszák fel maguk között a nézeteket, majd a párok készüljenek fel a vitára! (Erre van körülbelül 5 percük.) Az idő letelte után bonyolítsák le a csoporton belül egymás között a vitát (körülbelül 7 perc). Ezt követően cseréljenek nézetet! Akik eddig védték az álláspontjukat, most támadják, és fordítva. (A felkészülésre körülbelül 4 perc áll rendelkezésükre.) Folytassák le így is a vitát! (Erre is körülbelül 5 percük van.) A kétirányú, helycserés vitát követően a csoportból mindenki mondja el nagyon röviden a saját álláspontját is, most már a feladattól függetlenül.

7.2. Vitassák meg a többi csoporttal is a kérdést! 2-2 csoport alkosson egy újabb csoportot, de már mindenki a saját véleményét, álláspontját képviselje (8 perc)!

8. 🧑🏫 Órarészlet elemzése

8.1. Figyeljék meg, hogy mennyire felelnek meg a megállapításaik az óravázlat alapján!

(1. melléklet: óravázlat hallgatói ismeretekkel kiegészítve)

8.2. Figyeljék meg, hogy mit csinálnak/nem csinálnak a diákok és a tanár a tanítási órán!

8.3. Figyeljék meg és értékeljék, hogy milyen az egyes csoportok együttműködési foka és módja(i)!

8.4. Fogalmazzák meg, hogy mit csinálnának másként? Miért?

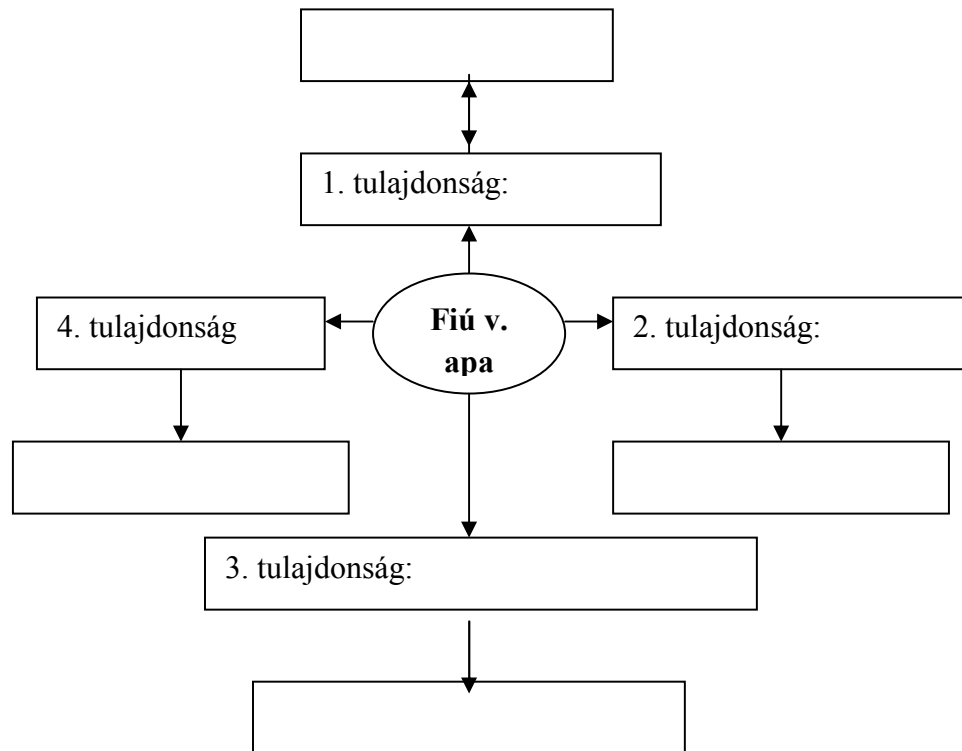
8.5. Készítsenek saját vázlatot a tanítási órához! Majd ismertessék egymással az ötleteiket!

9. 🧑🏫 Jellemtérkép készítése

A mellékelt óravázlat alapján az 1., 3., 5. csoport készítsenek jellemterképet a szarvasokról, a 2., 4., 6. csoport pedig a hazahívó apáról!

10. 🎨 Képek értelmezése és készítése

A tanulók által készített képek közül válasszák ki a leginkább tetszőket! Indokolják választásukat! Mit akartak kifejezni a tanulók a választott képekkel? Önök milyen képet készítenének a műhöz (rajz, festés, montázs ...)? Készítsék el saját alkotásaikat!

(II. melléklet: a tanulók munkáiról készített fényképek)

11. 🤝 Együttműködésen alapuló tanulásszervezési technikák

Az asztalon található könyvekben keressenek együttműködésen alapuló tanulásszervezési technikákat és ismertessék jellemzőiket! Válasszanak ki egyet közülök és mutassák be működését! (BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit – PETHŐNÉ NAGY Csilla – PRISKINNÉ RIZNER Erika (2002) 314-374) (pl.: Három megye, egy marad; reciprok tanítás stb.)

R

12. 🧑 TTM táblázat befejezése

Töltse ki az óra elején elkezdett TTM táblázat üresen hagyott 3. oszlopát (Megtanulom) azokkal a jellemzőkkel, amiket megtudott, amit megtanult, amire választ, amire megoldást kapott, ami teljesült, és amit elért!

13. 🧑 A tanulási egység értékelése!

12.1. Gondolja végig a tanulási egységet úgy, hogy

1. kiemeli/össze gyűjti azokat a kulcsfogalmakat, amiket a saját szakmai tevékenysége szempontjából jelentősnek gondol! Készítsen róla feljegyzést magának!

2. Az összegyűjtött kulcsfogalmak közül válassza ki a az Ön számára legfontosabbakat és

a. írja le saját szavaival

b. Asszociáljon! Milyen gondolatokat idéz fel Önben?

c. Érveljen mellett és ellene!

d. Gondolja át, hogyan tudná használni!

e. Jellemezze a kiemelt kulcsfogalmakat! Gyűjtse össze a jellemző jegeit!

f. Mondjon példát a kijelölt fogalmak működésére, alkalmazására, fejlesztésére!

3. Miben erősítette meg és adott új információt Önben a tanulási egység tartalma és feldolgozásának módja? Milyen kritikus észrevételei vannak? Milyen további gondolatokat, kérdéseket vetett fel önben? (BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit – PETHŐNÉ NAGY Csilla – PRISKINNÉ RIZNER Erika (2002))

12.2. Minden hallgató emeljen ki egy kulcsfogalmat, amit bemutat az előző feladatok alapján!

14. 🧑 Kilépőkártya készítése!

Mielőtt kimennek a teremből, írjanak a kilépőkártyára: egy a tananyaghoz kapcsolódó kérdése, egy-egy mondatot, hogy mi tetszett és mi nem az órán, egy személyes megjegyzést, észrevételt!

6. Megjegyzések a feladatokhoz:

A leendő tanárok, tanárjelöltek gyakorlatát alapvetően meghatározzák az általuk tapasztalt tanítási módszerek. Ezt a mintát igyekeznek követni, vagy tesznek ellene a saját tanítási gyakorlatukban is. A mai kor azonban a tanároktól megkívánja mindennapi tanítási gyakorlatukban a tudatos, reflektált kritikailag átgondolt óravezetést, feladatokat. A hagyományos frontális óravezetés nem alkalmas a (kulcs)kompetenciákat célzó, önálló gondolkodás kialakítására és fejlesztésére, ezek új módszereket igényelnek a gyakorló pedagógusoktól és így a pedagógusjelöltektől is. A befogadóközpontú tanítás a tanulót helyezi a középpontba. Ezt a tanítást meghatározza a tanuló előzetes tudása, elvárásai, zenehallgatási gyakorlata. A legfontosabb szerepe ebben a folyamatban a tudásnak, a jelentést befogadó tanulónak van, amit az előzetes tudás, az előzetes elvárások és nézetek tudatosításának mélysége és minősége határoz meg, illetve jelentősen befolyásol. Ezért kap kiemelkedő jelentőséget az RJR szerinti tanítás és órafelépítés. Ezért a szakmódszertani órák feladatok célja, hogy a hallgatók képesek legyenek ennek az újfajta tanulásszervezésnek a gyakorlati megvalósítására. A tanítási óra célja így a **kompetenciafejlesztés, ami a hallgatók és a zene aktív viszonyát, találkozását helyezi a középpontba**. Ezek a szempontok (elvek) teljes szemléleti változást kívánnak a tanártól, amit már a hallgatókban a tanítási gyakorlat során kell kialakítani az eredményekhez. Azért a zenetörténeti adatok, ismeretek helyett/mellett a kompetenciákat kell fejleszteni. Ehhez pedig nem megfelelőek a hagyományos, ismeretátadó tanítási modellek. A tananyag feldolgozása 3-6 csoportban történik.

Lehetséges megoldások:

R

1. 🧑 TTM-táblázat készítése

A következő TTM (tudom-tudni szeretném-megtanulom) táblázatba írják be, hogy mit tudnak, gondolnak és mit szeretnének megtanulni a kooperatív tanulási technikákról!

Tudom	Tudni szeretném	Megtanulom
-------	-----------------	------------

--	--	--

J

2. 🧠 Fogalomértelmezés

Az ötsoros vers technikája arra szolgál, hogy különböző információkat összegezzünk, komplex gondolatokat, érzéseket tömören, lényegre törően összefoglaljunk sajátos versformában. Az ötsoros vers felépítése: az első sorába a téma egyszavas leírása kerül (általában főnév), a második sor a téma kétszavas jellemzése (két melléknév), a harmadik sor a témával kapcsolatos „cselekvéseket” fejez ki három szóban (ige vagy igenév), a negyedik sor négyzavas kifejezés, amely a témával kapcsolatos érzéseket fejezi ki, az ötödik sor az első egyszavas szinonimája, mely a téma lényegét tükrözi. (BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit – PETHŐNÉ NAGY Csilla – PRISKINNÉ RIZNER Erika 2002)

Lehetséges megoldás:

1. módszer
2. tervszerű, változatos
3. tanár (és) tanuló együttműködése
4. alkalmazhatóság, állandóság, ismétlődés, cél-tartalom
5. stratégiák

3. 🧑‍🏫 Oktatási módszerek

Keressék ki Bartók Béla: Cantata Profana című művének tanításához készített óravázlatból (I. melléklet) a tervezett különböző oktatási módszereket, majd egészítsék ki azokkal, amiket még ismernek!

„Talált” módszerek	Ismerem még...
megbeszélés	előadás
szemléltetés	elbeszélés
Kooperatív feladatok	tanulói kiselőadás
szerepjáték	vita

	házi feladat
	projektmódszer
	magyarázat

4. Tanítási technikák

Töltsék ki a következő táblázatot a különböző tanítási technikákról!

Módszer	Definíció	Előnye	Hátránya	Mit fejleszt?
Frontális osztálymunka	Az együtt tanuló diákok tanulási tevékenysége ugyanazon a helyszínen, egy időben, azonos ütemben zajlik a közös oktatási célok érdekében.	Gyors, olcsó, nagy létszám esetében is alkalmazható.	- Csak azok a tanulók vesznek részt benne, akik együtt tudnak, vagy akarnak haladni a pedagógussal. - Esetleg két „színpad” alakulhat ki: az elsőben figyelnek, a másodikban különböző melléktevékenységet folytatnak a tanulók. - Nem alkalmas a differenciálásra.	Figyelem, koncentráció.
Tanári magyarázat	Olyan monologikus tanári közlés, amely törvényszerűsége k, szabályok, tételek fogalmak megértését segítheti elő.	Segíti a megértést, újszerű szemléletmód bevezetésekor használható.	Ha nincs meg a megfelelő előkészítés, nincs megfelelő előzetes tudás, akkor nem biztos, hogy jó.	Figyelem, koncentráció.

Önálló tanulói munka	Az egyes diákok önállóan, egyénileg megoldandó feladatokat kapnak.	Lehet differenciálni, a pedagógus megismerheti a tanulók egyéni tulajdonságait.	Esetleg tudás alapján „skatulyázódnak” be a tanulók, ami később nehezen lesz átjárható.	Önállóságra nevelés, pl. egyéni adatgyűjtések szükségessége, lényegkiemelés stb.
Páros munka	Két tanuló együttműködése, mely történhet: hasonló szintű, és különböző szintű tanulók közt.	A páros tagjai segítik egymást a tanulásban. A tanár megismerheti a tanulók egymás közti kapcsolatait.	Esetleg hátráltatják egymást pl. a figyelésben. Az adott témában a gyengébb tanuló háttérbe szorulhat.	Kooperáció, kommunikáció, együttműködés, tolerancia stb.
A tanulók feladatmegoldása – csoportmunka	3-6 fő közös munkában old meg kapott, csoportos vagy önként vállalt feladatot.	Előzetes elképzelések kifejtésére van lehetőség. Munkamegosztás. Figyelnek egymásra, esetleg vitatkoznak.	A viták esetleg elfajulhatnak. Mással foglalkoznak a gyerekek.	Kooperáció, együttműködés, munkamegosztás, kommunikáció, alkalmazkodás.

5. 🧑‍🤝‍🧑 A kooperatív tanulás és tanulássegítés jellemzői

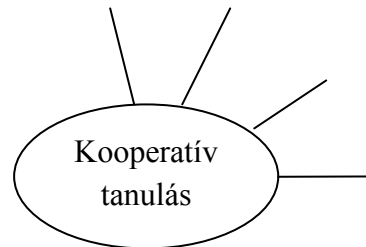
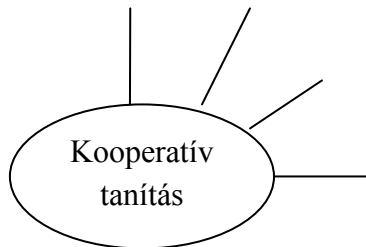
Eddigi ismereteik, tapasztalataik alapján gyűjtsék össze a kooperatív *tanulás* jellemzőit!

Eddigi ismereteik, tapasztalataik alapján gyűjtsék össze a kooperatív *tanítás* jellemzőit!

Mindkettőt ábrázolják egy-egy pókára segítségével!

A pókára „Olyan grafikai szervező, amely egy központi „hívó szóhoz” (fogalomhoz, kifejezéshez, problémához, kérdéshez, stb.) társított gondolatok, információk, fogalmak, jelentések, asszociációk elsődleges összegyűjtését és rögzítését segíti. E grafikai szervező használatakor minden, a „hívó szóról” eszünkbe jutó tartalmat a központi kifejezéshez társítunk, és nem gondolkodunk azon, hogy logikai kapcsolatokat vagy alá-fölérendeltségi viszonyokat hozzunk létre a felírt jelzésszerű gondolatok között.” (BÁRDOSSY- DUDÁS - PETHÓNÉ NAGY - PRISKINNÉ RIZNER 2002.)

A kooperatív tanítás jellemzői lehetnek:

Jó szervezőkészség, határozottság, időtartás, jó kapcsolatteremtés készsége, megosztott figyelem, alkalmazkodó-készség tanulóhoz és tanításhoz, nyitottság, kreativitás (pl. szervezésben, munkában), a munkafolyamat megszervezése.

A kooperatív tanulás jellemzői lehetnek:

Együttműködésen alapul, kics csoportos, összedolgozás, szervezett részvétel a munkafolyamatban, egymás kölcsönös segítése, összehangolt tevékenység, egymásrautaltság, felelősségvállalás másokért, párhuzamos interakciók, egyéni felelősség, önállóság és együttműködés, kezdeményező-készség.

6. 🧑‍🤝‍🧑 A kooperatív tanulásszervezés feladatai

Gyűjtsék össze, hogy milyen feladatokat kell elvégezni a kooperatív tanulásra épülő tanóra előtt, közben és után!

Szedjék táblázatba megállapításaikat!

Feladatok a tanóra előtt	Feladatok a tanóra közben	Feladatok a tanóra után
--------------------------	---------------------------	-------------------------

<ul style="list-style-type: none"> - a tanítási anyag kiválasztása - a csoportalakítás szempontjai - a feladatok megtervezése - az időbeosztás megtervezése a feladatokhoz, - a szükséges eszközök, anyagok előkészítése - az értékelési szempontok meghatározása 	<ul style="list-style-type: none"> - a feladatok értelmezése - a csoportok munkájának segítése - az időtartás biztosítása, vagy újratervezése - a feladatok folyamatos értékelése - a felmerülő problémák megoldása - a csoportok önértékelése 	<ul style="list-style-type: none"> - a feladatok megoldásainak értékelése - a csoportok munkájának értékelése - a tanóra értékelése a tanulók megítélése alapján (a tanulói és csoport megnyilatkozások, reakciók, kilépőkártyák alapján) - önértékelés (Mi volt jó, mit kellett volna másként?) - az óra tanulságainak, eredményeinek, további felhasználásának megtervezése
---	--	--

7. 🧑🏫 és 🧑🏫 Érvelés

Érveljenek a kooperatív tanulásszervezés mellett és ellen!

7.1. Alkossanak 4 fős csoportokat! A csoportokat is osszák 2-2 párra! A csoportokban az egyik pár azt a véleményt képviselje, hogy a kooperatív tanulásszervezés nem segíti az összetett tanulást. A másik pár képviselje azt a nézetet, hogy a kooperatív tanulásszervezés jelentősen segíti az összetett tanulást. Osszák fel maguk között a nézeteket, majd a párok készüljenek fel a vitára! (Erre van körülbelül 5 percük.) Az idő letelte után bonyolítsák le a csoporton belül egymás között a vitát (körülbelül 7 perc). Ezt követően cseréljenek nézetet! Akik eddig védték az álláspontjukat, most támadják, és fordítva. (A felkészülésre körülbelül 4 perc áll rendelkezésükre.) Folytassák le így is a vitát! (Erre is körülbelül 5 percük van.) A kétirányú, helycserés vitát követően a csoportból mindenki mondja el nagyon röviden a saját álláspontját is, most már a feladattól függetlenül.

7.2. Vitassák meg a többi csoporttal is a kérdést! 2-2 csoport alkosson egy újabb csoportot, de már mindenki a saját véleményét, álláspontját képviselje (8 perc)!

8. 🧑🏫 Órarészlet elemzése

8.1. Figyeljék meg, hogy mennyire felelnek meg a megállapításaik az óravázlat és a tanóráról készített videofelvétel alapján!

(I. melléklet: óravázlat hallgatói ismeretekkel kiegészítve.)

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

2. melléklet: videó az óráról

8.2. Figyeljék meg, hogy mit csinálnak/nem csinálnak a diákok és a tanár a tanítási órán!

8.3. Figyeljék meg és értékeljék, hogy milyen az egyes csoportok együttműködési foka és módja(i)!

8.4. Fogalmazzák meg, hogy mit csinálnának másként? Miért?

8.5. Készítsenek saját vázlatot a tanítási órához! Majd ismertessék egymással az ötleteiket!

9. Jellemtérkép készítése

9.1. A mellékelt óravázlat alapján az 1., 3., 5. csoport készítsenek jellemtérképet a szarvasokról, a 2., 4., 6. csoport pedig a hazahívó apáról!

A módszer tartalma, lényege: Fiktív (irodalmi) vagy valós (történelmi személyiségek, hétköznapi emberek) alakok, karakterek árnyalt, több szempontú, érvekkel alátámasztott jellemzését, illetve több karakter összehasonlítását segítő grafikai szervező, mely lehetőséget teremthet arra is, hogy a diákok szorosán a szöveg kifejtett vagy rejtett információit használják fel érveik alátámasztására, bizonyítására vagy mások érveinek cáfolására.

Lehetséges megoldások:

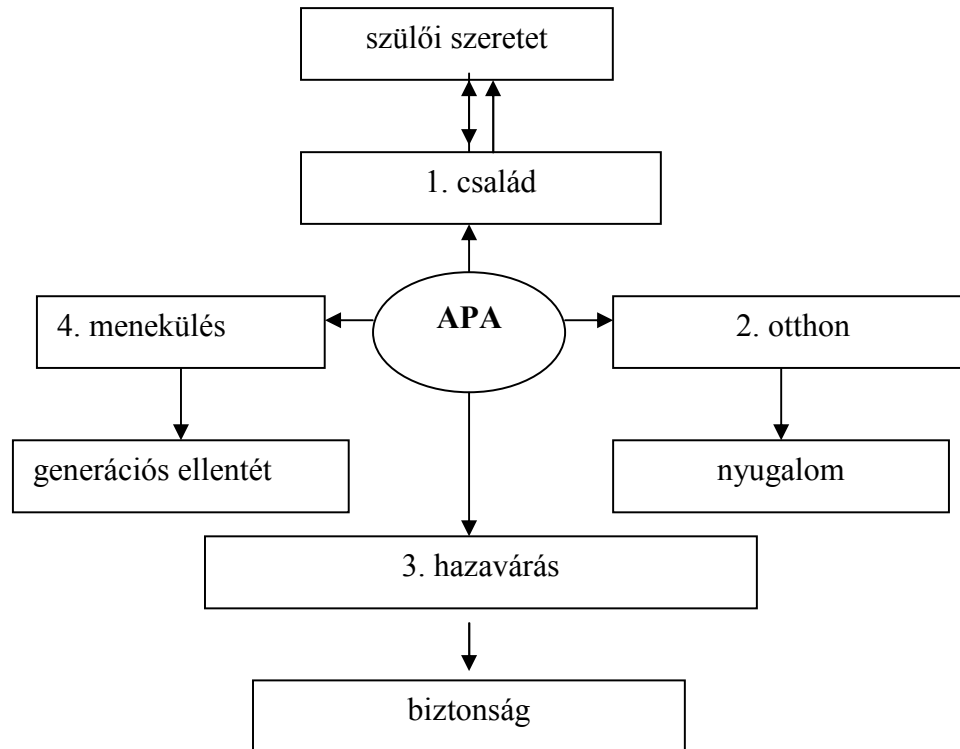

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

9.2. Az azonos szereplőt vizsgáló csoportok vessék össze jellemtérképeiket, vitassák meg a hasonlóan vagy elétérően értelmezett tulajdonságokat az adott szereplő jellemének értékeléséhez!

10. 🧩 Képek értelmezése és készítése

A tanulók által készített képek közül válasszák ki a leginkább tetszőket! Indokolják választásukat! Mit akartak kifejezni a tanulók a választott képekkel? Önök milyen képet készítenének a műhöz (rajz, festés, montázs ...)? Készítsék el saját alkotásaikat!

(II. melléklet: a tanulók munkáiról készített fényképek)

11. Együttműködésen alapuló tanulásszervezési technikák

Az asztalon található könyvekben keressenek együttműködésen alapuló tanulásszervezési technikákat és ismertessék jellemzőiket! Válasszanak ki egyet közülök és mutassák be működését! (BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit – PETHÓNÉ NAGY Csilla – PRISKINNÉ RIZNER Erika (2002) 314-374) pl.: Három megy, egy marad; reciprok tanítás stb.

Pl.: Három megy, egy marad: „A kooperatív tanulásszervezés során szükség van arra, hogy a csoportok egymás munkáival megismerkedjenek. Ennek egyik formája ez a technika. Lehetővé teszi, hogy egy időben történjék meg a kiscsoportokban az elvégzett munkáknak, a gondolkodási folyamatok eredményének bemutatása. [...] A négyfős csoportokat az adott kooperatív feladat elvégzése után arra kérjük, hogy ismerkedjenek meg a többi csoport produktumával az alábbiak szerint: 1. A kiscsoport tagjai számozzák meg magukat! 2. A csoport három tagja (kettes, hármas, négyes számú diák) átül a szomszéd csoport asztalához, hogy megismerkedjek az ő munkájukkal. 3. Az egyik csoporttag (egyes számú diák) azonban marad, hogy fogadja a másik csoport három tagját, és magyarázatokat fűzzön saját csoportja munkájához. 4. Adott idő után a társai visszatérnek, és akkor a kettes számú diák lesz a vendéglátó, míg az egyes és másik két társa elindul, hogy újabb csoportot látogasson meg. 5. A folyamat ugyanígy zajlik mindaddig, amíg minden diák volt vendéglátó és látogató is, tehát a csoportok megismerkedtek egymás munkáival.”

Reciprok tanítás: „Tudjuk, hogy a tanulás egyik legjobb módja, ha tanítunk. A technika azt a célt szolgálja, hogy a tanulóknak is lehetővé tegye a tanárszerep átélését, miközben végigvezeti őket a megadott szövegen, szövegrészleten. [...] 4-6 fős csoportokban dolgozva minden tanuló rendelkezik a megadott szöveg 1-1 példányával. A tanulók mindegyike elolvassa a kijelölt szövegrészt, (célszerűen egy bekezdést). Ezután a tanár szerepét ellátó hallgató 5 feladatot végez a következő sorrendben:

1. összefoglalja az olvasottakat, és címet ad a bekezdésnek,
2. két vagy három kérdést fogalmaz meg a bekezdéssel kapcsolatban, és válaszokat kér a többi tanulótól,
3. tisztázza azokat a tartalmakat, amikben a többi tanuló nem biztos,
4. találgat, miről fog szólni a következő bekezdés,
5. kijelöli a következő, mindenki által elolvasandó szakaszt és „tanárt”.

R

12. TTM - táblázat befejezése

Töltse ki az óra elején elkezdett TTM táblázat üresen hagyott 3. oszlopát (Megtanulom)

azokkal a jellemzőkkel, amiket megtudott, amit megtanult, amire választ, amire megoldást kapott, ami teljesült, és amit elért!

13. 🧑 A tanulási egység értékelése

12.1. Gondolja végig a tanulási egységet úgy, hogy kiemeli/összegyűjti azokat a kulcsfogalmakat, amiket a saját szakmai tevékenysége szempontjából jelentősnek gondol! Készítsen róla feljegyzést magának!

2. Az összegyűjtött kulcsfogalmak közül válassza ki a az Ön számára legfontosabbakat és
a. írja le saját szavaival!

b. Asszociáljon! Milyen gondolatokat idéz fel Önben?

c. Érveljen mellett és ellene!

d. Gondolja át, hogyan tudná használni!

e. Jellemezze a kiemelt kulcsfogalmakat! Gyűjtse össze a jellemző jegyeit!

f. Mondjon példát a kijelölt fogalmak működésére, alkalmazására, fejlesztésére!

3. Miben erősítette meg és adott új információt Önben a tanulási egység tartalma és feldolgozásának módja? Milyen kritikus észrevételei vannak? Milyen további gondolatokat, kérdéseket vetett fel önben?

12.2. Minden hallgató emeljen ki egy kulcsfogalmat, amit bemutat az előző feladatok alapján!

14. 🧑 Kilépőkártya készítése!

Mielőtt kimennek a teremből, írjanak a kilépőkártyára: egy a tananyaghoz kapcsolódó kérdése, egy-egy mondatot, hogy mi tetszett és mi nem az órán, egy személyes megjegyzést, észrevételt!

A kilépőkártya: „Az oktatási-képzési folyamat egy-egy egységének, szakaszának reflektálási fázisában alkalmazható technika; amely arra ad módot, hogy a tanulók reflektáljanak a tananyagra, illetve saját tanulási folyamatukra: 1. kiemeljék a legfontosabb gondolatokat, 2. kérdést fogalmazzanak meg az anyaggal kapcsolatban, 3. megjegyzést, észrevételt tegyenek.”

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

(BÁRDOSSY- DUDÁS -PETHŐNÉ NAGY - PRISKINNÉ RIZNER 2002.)

7. Fejlesztő értékelés:

A hallgatók folyamatos javítása, segítése, dicsérése, szöveges értékelés a tanítási gyakorlat végén. A fejlesztő értékelés fontos része, amikor a hallgatók kérdéseket tesznek fel egymásnak a feladatok bemutatása során, majd értékelik egymás munkáját.

8. Felhasználható irodalom:

1. ARATÓ Ferenc: Együtt-tanulók kézikönyve : Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe. Educatio, Bp., 2008.
2. BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit – PETHŐNÉ NAGY Csilla – PRISKINNÉ RIZNER Erika: A kritikai gondolkodás fejlesztése. Pécsi Tudományegyetem, 2002.
3. BÁRDOSSY Ildikó – DUDÁS Margit – PETHŐNÉ NAGY Csilla – PRISKINNÉ RIZNER Erika: A kritikai gondolkodás fejlesztése: az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei : tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz. Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2002.
4. Pedagógiai Lexikon
5. NAHALKA István (2002): Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Nemzeti Kiadó, Budapest.
6. Makai Éva: Az élmény alapú tanulásról. www.hogu.hu/archivum/elmenyMakaiEva.doc

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

